

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisni listi ne vračajo. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialna namena delavstva in nameniščem, vsaka beseda Din 0.80

Štev. 85 • Maribor, četrtek, dne 1. septembra 1938 • Leto XIII

To so dokazi!
Pod naslovom »Ali 40-urni delavnik res uničuje francosko industrijo?«, pri naša »Populaire« primerjalne številke o dobičkih najvažnejših industrij v letih 1935/36 in 1936/37.

Veliki trusti so dosegli tak-le dobiček v frankih:

	1935/36	1936/37
Marine Homecourt	14,7 mil.	23 mil.
Pompei	1,2 »	4,2 »
Forbes Nord et Est	11,7 »	21 »
Tréfileries du Havre	23,5 »	29,7 »
Citroen (izgube)	12,4 (dob.)	13,7 »
Aciéries Nord	11,7 »	13 »
Bon Marché	7,7 »	18,7 »
Electricité de Paris	35.— »	38 »

Devet družb pariškega okrožja je napravilo od leta 1927. do 1936. dve milijardi 400 milijonov frankov dobička.

V kemični industriji, ki je najvažnejša za vojno, so posamezne družbe dosegle tak-le dobičke (v frankih):

	1936	1937
Alais Froges Camargue	58,184.000	97,347.000
Rhône Poulenc	39,929.000	55,998.000
Kuhlman	28,794.000	34,215.000
Ugine	15,351.000	20,932.000
Cie Francaise des Pétroles	26,000.000	79,169.000

Iz tega se vidi, da tehnični napredek omogoča danes vse večjo storitev in še večje dobičke za kapitalistične družbe ob skrajšanem delovnem času delavcev.

Na primeru polno industrij je »Populaire« dokazal, da same industrije marsikdaj niti po 40 ur ne morejo zaposlovati delavcev. Tako delajo mnoge tekstilne tovarne samo po 24 do 30 ur, steklarske 30—35 ur, živilske po 32—36 ur, usnjarske in čevljarke po 25—30 ur. Kljub temu in poleg tega je v Franciji 340.000 brezposelnih.

»Populaire« citira končno v obrambo 40-urnika svoječasno izjavo meščanskega dnevnika »Petit Journal«, ki je zapisal:

»Mi imamo cele vrste tehnikov, mašinstev, dekoraterjev, elektrotehnikov in druge, ki so prvovrstni in za katere nas Evropa zavida. Treba je samo iti v neke sosedne države, da se vidi, kako brez vsake inicijative, brez veselja delajo delavci in tehniki teh dežel. Delajo očitno več kakor 40 ur na teden, toda takoj opazite, da v 60 urah napravijo manj kakor francoski v 40 urah.«

Daladier se je temeljito zmotil, ko je poslušal tiste kapitaliste, ki jim je vsak delovni čas delavcev prekratek.

Delo se razlikuje od dela. Dobra plača in primeren delovni čas dajeta človeku veselje do dela. In drugič sam napredek tehnike narekuje skrajšanje delovnega časa.

Daladier je v svojem proslulem radio govoru za podkrepitev svoje trditve o potrebi delnega podaljšanja 40-urnika navedel »neki lyonski obrat«, ki je moral odkloniti naročilo za 15 milijonov frankov, češ, da radi 40-urnika ne more izvršiti naročila. Socialisti so raziskali tisti »neki obrat«, ki da trpi pod 40-urnikom in objavili v »Populaire« presenetljivo resnico:

Dotična industrija je leta 1929. zaposlovala 21.000 delavcev, ki so v pol leta producirali okrog 10 milijonov kg blaga. Ista industrija je imela lani zaposlenih samo 16.000 delavcev, ki so producirali do 15 milijonov kg blaga in družba je v preteklem letu napravila 43 milijonov dobička!

Zato pravijo francoski socialisti:

„Sedaj se priččenja odločilna bitka“

Za neodvisnost in nedeljivost češkoslovaške republike

Politična borba na Češkoslovaškem je zgodovinskega pomena. Važna ta borba ni le glede neodvisnosti republike, ampak tudi glede sistema vladavine. Češkoslovaška republika je trdnjava, otok demokracije v srednji Evropi, zato ni čudno, če je poslanec krkonoških Nemcev Karl Frank izjavil, da se »sedaj priččenja odločilna bitka«, ker gre krkonoškimi Nemcem in njih patronom predvsem zato, da omajajo trdne temelje češkoslovaške republike. Angleška ministra, najprej Simon in potem še Churchill, sta dosti jasno označila z ozirom na vse to angleško stališče. Oba priznavata popustljivost češkoslovaške vlade, nasprotno pa nimata tega vtisa pri krkonoških Nemcih.

V svojih govorih sta tudi oba posvarila Nemčijo v prav vpljudni obliki, vendar odločno s tem, da je zlasti Simon primerjal češkoslovaško vprašanje s požarjem ob vetru, ki ga to vprašanje lahko zaneti. Nihče ne more vedeti, kje bi se ta požar ustavil, nihče ne more vedeti, koliko narodov bi ga gasil in nihče ne more vedeti, kdo ga bo pogasil.

S tem zadnjim stavkom je hotel Simon poudariti strašne posledice reše-

vanja češkoslovaškega vprašanja s silo, z orožjem. Še več je hotel povedati. To namreč, da bi se v vojni konflikt s Češkoslovaško razvil v mednarodni konflikt, ki bi bil strašen za evropsko civilizacijo in kulturo.

Zlasti pomembna se nam zdi zadnja Simonova pripomba. Simon pravi, da ne ve, kdo bi ta požar pogasil, če se razplamti. Simon svojega mnenja ni hotel jasno povedati. Zdi se mu pa nedvomno, da je veliko vprašanje, če bi bile vojujoče države v novi evropski vojni sploh še sposobne, ker so duha civilizacije tako razkrojile in shujskale med seboj, da bi to vojno zaključile same v običajnem redu. Simon se namreč boji, da je v Evropi današnji položaj tak, da bi utegnili novo vojno zaključiti splošna revolucija. Te se pa Simon in z njim Anglija boji.

Simon tega ni izrecno povedal, toda iz njegovega govora lahko to posnemamo.

Ta bojazen Anglije in tudi Francije je pa za demokracijo tako močan argument, da bosta v slučaju poostitve konflikta, ki jo Nemci izsiljujejo, da bosta na vsak način prav energično zahtevali sporazum. Če bi pa le ne prišlo do sporazuma, ki ga obe državi zahte-

vata, ker hočeta imeti mir v Evropi, sta pripravljeni braniti mir tudi z orožjem, kakor neradi.

Drzne besede poslanca Franka sicer ne povedo nič konkretnega. Vendar pa zbujajo sum, če čitamo nezaslišano hujskanje proti češkoslovaški republiki v nemškem tisku.

Razvoj češkoslovaškega spora, kakor tudi že njega vpriporitev, je prav svarilen zgled za vse male države Evrope. To vprašanje se je pričelo z razkranjem duha demokracije, nadaljevalo se je z nacionalnim šovinizmom, sedaj prihaja v faze boja za odcepitev in gospodarskega imperijalizma. Jasno je torej, da gre za politično in gospodarsko zaslužnitev po točno odrejenem konceptu: danes nekaj, jutri nekaj, toda dosledno k cilju!

Katera malih držav more biti prepričana, da ne pride jutri na vrsto? To je dovolj tehten vzrok, da vse male države ščitijo svojo neodvisnost same in v zvezi z vsemi srednjeevropskimi državami, ter ohranijo mir, se ob sporazumu in sodelovanju lepo mirno razvijajo. Dovolj nam dokazuje razvoj zadnjih let, kako nevarno je, da upropastimo Evropo, če se ne otresemo barbarskih metod.

Mednarodno vznemirjenje na vrhuncu

V Londonu postajajo bolj in bolj vznemirjeni zaradi mednarodnega položaja. Berlinski poslanik Henderson je bil poklican v London, da poroča vladni o namerah Nemčije. V torek je imela angleška vlada sejo, na kateri je razpravljala o češkoslovaškem problemu. Angleška vlada je za najenergičnejšo demaršo v Berlinu, ki se ji pridružuje tudi Francija. Zanimivo je, da tudi znani Gajda v italijanskem tisku odobrava Simonov govor, ki v Italiji

V torek je imela tudi francoska vlada sejo pod predsedstvom predsednika Lebruna. Posvetovala se je o zunanjepolitičnem položaju ter soglašala v tem, da nastopata London in Pariz solidarno za neodvisnost češkoslovaške republike.

V sredo pa je imela italijanska vlada sejo, ki je zavzela stališče, da Italija nima nobenega interesa, da bi se češkoslovaški problem reševal z orožjem.

Cenejša pšenica — dražji kruh

Po poročilu novosadske produktne in efektne borze so se gibale cene novi bački pšenici od 8. do 11. avgusta t. l. od 146 do 150 din za 100 kilogramov. V isti dobi lanskega leta je znašala cena pšenici 165 do 167.50 din. Krušna moka št. 5 velja 215 do 225 din za 100 kilogramov, toda lani je veljala 220 do 230 din.

Ob nižji ceni pšenice, kakor vidimo, jemo 0.50 do 1 din pri kilogramu dražji kruh v celi državi. To povsem neopravičeno draginjo kruha bi pa že bilo treba odpraviti.

Primerjamo, koliko pomeni razlika od lanskega leta, če vzamemo verjetno majhno razliko v ceni. V državi imamo okoli 15 milijonov prebivalcev. Če vsak državljan povprečno porabi na dan pol kilograma kruha, bi znašala letošnja povprečna višja cena 0.30 din pri kilogramu, ki ni opravičljiva. To številko (0.30) smo vzeli, ker v nekaterih krajih

Gospod Daladier, primite kapitaliste, preizkusite njihov patirotizem! Stopite na prste brezvestnemu finančnemu kapitalu, ki tihotapi milijarde iz dežele v deželo!

Šah reakciji!

nimajo kruha in ga tudi majhni otroci ne porabijo toliko, dočim ga dorasli porabijo po en kilogram in več. Konzumenti plačajo za kruh vsak dan din 45.000, na leto znaša to din 16,500.000. Za ta znesek minimalno so konzumenti preveč oropani in kapital ima izreden superdobiček v primeri z lanskim letom. Za konzumente so pa tudi take malenkosti važne.

Mož poljske opozicije

Prejšnji teden so poljske opozicionalne stranke priredile velike demonstracije za obnovo demokracije. Pri manifestacijah so sodelovale delavske in kmetijske organizacije.

Oblast pa je na manifestacijah sprejeto resolucijo zaplenila. Zaradi vznemirjenja in intervencij pa je oblast zaplenitev resolucije razveljavila.

Opozicija se v resoluciji pritožuje, da ji je odvzeta vsa moralna pravica delovati v prid interesov kmetijskih množic.

Koncentracijsko taborišče je sklenila ustanoviti tudi madžarska vlada. Baje že čaka na to moderno ustanovo sedanjega časa 1000 kandidatov.

Napetost med Poljsko in Nemčijo

Med Poljsko in Nemčijo se položaj vedno bolj zaostrojuje. Največ skrbi povzroča Poljski vprašanje Gdanska, kjer postajajo nemški nacisti vedno bolj agresivni. Alfred Rosenberg pa je izdelal načrt o razdelitvi Sovjetske Rusije in uničenje poljske države. Poljska vlada pa se menda še vedno ne zaveda dovolj, kako resen je položaj.

Poraz belgijskega fašista

Agencija INSA poroča: Obdan od dvesto orožnikov in osemdesetih policajev, je odprl Degrelle v Monsu reksistični volilni boj. Okrog štiristo reksistov se je nabralo iz raznih krajev; ko pa je pozneje prišlo na shod veliko število socialističnih delavcev, so ti začeli z Degrelloom diskutirati in slednjič jih je moral »vodja« ob kličih: »v Berlin« bliskovito odkuriti iz dvorane.

Kongres vseh Nemcev v Stuttgartu

V Stuttgartu je Hitler (ozir. njegovi ljudje) sklical kongres vseh Nemcev iz inozemstva. Kongres se te dni vrši in ima namen propagande v inozemstvu. Kolikor je tak kongres kulturen, je razumljivo, kolikor je pa političen, vzgaja iredento v tujih državah.

Nemirna Palestina

Atentati in spopadi med Arabci in angleško policijo se v raznih krajih Palestine nadaljujejo. Arabci so zažgali in izropali dve železniški postaji, v bližini Jeruzalema pa so oplenili poštni avtobus. Policija je zaplenila velik tovorni avtobus orožja, ki je bilo namenjeno arabskim vstašem.

Republikanske čete napredujejo

Dne 19. t. m. je nenadoma pričela republikanska ofenziva v Estramaduri. Republikanci so s prvim sunkom zastavili prodirajoče naciste, nato pa prebili njihovo fronto in so sedaj pri Castueri, 60 km zapadno od Almadena. Tri sovražnikove divizije, ki so ostale v odseku Zarza Capilla in Cabeza del Buey, so obkoljene in odrezane od svoje operacijske baze.

Ozemlje, ki ga je treba očistiti sovražnika, se razprostira med reko Zujar na severu in vzhodno od železnice Castuera—Almaden, na jugu pa med Castuero in Puente de Alcaver. Na zapadu (smer Badajoz) ni nobenih večjih sovražnih sil.

Nacisti so poizkusili, da bi razbremenili osrednjo estramadursko fronto z ofenzivo pri Puebla de Arzobispo. Ta ofenziva je bila ustavljena 100 km od Almadena.

405 nacističnih letal je bilo letos sestreljenih

V času od 1. januarja do 26. avgusta so republikanci sestrelili 405 nacističnih letal, med tem ko so republikanci izgubili 87 letal. V l. 1937. je bilo sestreljenih 296 nacističnih letal.

Ob Ebru

ni posebnih dogodkov. Ofenziva nacistov je ustavljena.

Kako pomagajo Francu

V bitki ob Ebru je sodelovalo petstoenajstirideset (541) italijanskih letal. Mučeniška tragedija španskega ljudstva traja že dve leti in še ni videti da bo kmalu končana. Zadnji boji ob Ebru so svetu pokazali, da španska republika še živi in da se njene čete junaško upirajo sovražniku. Na iberškem polotoku bi že davno lahko zavladal mir in zmagala bi demokracija nad Francovim fašizmom, če ne bi ta dan na dan dobival iz Italije in Nemčije izdatne podpore. Še danes je polno navijnežev, ki mislijo, da je italijansko-nemška podpora Francu le postranskega pomena, toda zadnje dni je cela vrsta rimskih dnevnikov svetu razodela, kako velikanskega pomena je bil nastop italijanskih — prostovoljcev — ob Ebru. Tako smo iz tega časopisja izvedeli, da se je zadnjih bojov udeležilo 541 letal, ki so v osemindesetkratnem naskoku vrgli na republikance 455.000 kilogramov razstreliva ter tako bombardirali mostove in ceste v krajih Menquienza, Asco in Morala Nueva.

Kako šele stvar izgleda v resnici, ko nam že samo fašistično časopisje tako jasno govori o italijanskem vmešavanju v špansko vojno?

v Estramaduri 4000 nacistov ujetih

Na estramadurski fronti, kjer še vedno traja republikanska protiofenziva, so republikanci ujeli 4000 nacistov in zaplenili ogromne količine vojnega materiala.

Ministrski predsednik Španske republike s. dr. Negrin.

Doma in po svetu

Kako delajo nemški kapitalisti pri nas. »Jugoslov. Lloyd« objavlja dve pismi, iz katerih je popolnoma jasno razvidno, da je nemška kapitalistična družba odpovedala službo svojemu nemškemu zastopniku zaradi tega, ker želi, da jo tudi v Jugoslaviji zastopa Nemec. V pismih firma, ki je list sicer ne omenja, to naravnost pove.

Ministrski predsednik dr. Stojadinović se je zopet vrnil na Bled, kjer bo ostal nekaj časa na oddihu.

60 oseb je zbolelo v Prekmurju na grižli. Zdravijo se v bolnici v Murski Soboti, ki je pa mnogo premajhna za tako izredno število bolnikov.

Znani macedonski revolucionar Vanče Mihajlov je doslej bival v emigraciji v Turčiji. V Bolgariji je bil v odsotnosti obsojen na smrt. Sedaj se namerava naseliti v Ameriki, kamor je te dni odpotoval iz Turčije.

»Manchester Guardian« poroča: Zadnje čase so pričeli pošiljati iz Nemčije v Krkonoše veliko število SA oddelkov v civilu, ustvarila se je sudetska legija, ki je zelo podobna bivši avstrijski. Njeno pravo ime je Sudetska nemška legionarska zveza. Sestavljajo jo sudetški Nemci, ki so dezertirali iz češkoslovaške armade ali pa zapustili republiko iz različnih političnih vzrokov. Legijo sestavlja osem regimentov: najvažnejši regiment je drugi, ki mu

načeljuje neki emigrant iz Čehoslovaške. Regiment ima svoj sedež v Dresdenu in ima več divizij z vojašnicami v Chemnitzu, Leipzigu in Bautzenu. Štabni šef legije je bivši generalni tajnik nemške nacionalno socialistične stranke v ČSR, Kreps, ki je danes poslanec Reichstaga in še vedno čehoslovaški državljani.

Glavno antisemitsko glasilo »Stürmer« si je izmislilo novo šikano za preganjanje židov: Židom naj se prepovejo uvtomobilske vožnje, ker niso vredni, da bi se vozili po nemških cestah.

Berlinski dopisnik »News Chroniclea« brzojavlja svojemu listu o delavskih stvarkah v nemških utrdah na zapadni meji tole: Naš list je bil edini, ki je svoječasno poročal o delavskih konfliktih, ki so se dogodili v zapadni Nemčiji. Radi te vesti mi je nemško ministrstvo za delo dovolilo, da objavim sedaj nekatere rezultate uradne preiskave o teh nemirih. Središča nemirov so bila: St. Wendel v Posaariu, kjer okrog dvatisoč delavcev ni hotelo na delo, dalje Hamburg in Pirmasens.

V Avstriji je od anšlusa naprej izstopilo iz rimsko katoliške cerkve 112.000 članov, od teh samo na Dunaju 46.000.

Vrhovni svet avstrijske protestantske cerkve je pred kratkim izdal naredbu, naj se razcerkev razobesijo ob nacionalnih praznikih

zastave s kljukastim križem. Namesto krščanskega križa — kljukasti križ — to je danes pravo znamenje protestantizma.

Razočarani belgijski delavci se vračajo iz Nemčije. Ugledni in o nemških razmerah dobro poučeni švicarski dnevnik »Arbeiterzeitung« poroča: V kraju Beveren-Waes je nabralo tamošnje nacionalistično delavsko združenje poljske delavce za Nemčijo ter jim obljubljalo vsemogoče dobrote, ki jih tam čakajo. Ko so pa delavci prišli v Nemčijo, je stvar izgledala popolnoma drugače: od petih zjutraj do osmih zvečer težko delo, slaba hrana in smešno nizka plača. Veliko mladih delavcev je poskušalo zbežati nazaj v Belgijo, drugi so zahtevali, naj jim omogočijo vrnitev v domovino, ostali del pa je začel s štrajkom. Te stavkujoče delavce so potem zaprli in jih spravili čez mejo v Belgijo.

Bivši španski kralj ne veruje v Francovo zmago. General Franco je baje povabil bivšega kralja Alfonza naj se vrne v nacistično Španijo. Alfonz pa je povabil odklonil in dejal, da bo rajše počakal na izid vojne.

34. konferenca mednarodne parlamentarne unije se vrši v Londonu. Navzočih je 420 delegatov iz 24 držav. Zastopana je tudi Jugoslavija.

Sovjetska vlada gradi v Leningradu močno vojno brodogradilnico.

Dve 45.000-tonski vojni ladji bodo zgradili v Ameriki.

Širite naš list!

Avstrijske novice

Nacifikacija v Avstriji nič prav ne napreduje. Nad tem se pritožuje tudi uradni »Völk. Beobachter«. Posebno Dunajčanom ni nič mar, da bi čitali idejnovzgojne časopise. Pač pa se med seboj norčujejo iz novih razmer. Večinoma v verzih, ki se potem širijo od ust do ust. »Völk. Beobachter« omenja na pr. rajhovsko nadomestno volneno blago, o katerem trdijo Dunajčani, da se najdejo v njem cele drevesne grče in da ga morajo krojači razrezavati na cirkulari. Pri tem se bahajo, da se na Dunaju še vedno dobi pristno angleško sukno. Vse to žali došle rajhovce, ki nimajo nobenega smisla za humor. »Völk. Beobachter« priporoča SA- in SS-možem, naj enkrat pošteno zagodejo tem Dunajčanom, da se že enkrat nehajo take nesramnosti.

»Züricher Zeitung« poroča, da ima avstrijska železniška uprava namen, graditi več železnic. Zgradila naj bi se tudi železnica, ki bi vezala Celovec z Gradcem, da ne bi bilo več treba vporabljati jugoslovanske železnice Prevalje—Maribor—Št. Ilj.

Kardinal Innitzer je odšel na daljši dopust, kakor poroča »Züricher Zeitung«. Nadomestoval ga bo salzburški nadškof Waitz. Pravijo, da se je to zgodilo na željo Vatikana, ki hoče imeti pri svojih pogajanjih z državnim komisarjem Bürcklom močnejšega človeka.

Štiridesetletnica beograjskih »Radničkih Novin«

V Beogradu se bo vršil dne 10. in 11. septembra prvi delavski zlet, ki je pomemben za proletarijat cele države. Ta dva dni se bo proslavljala štiridesetletnica ustanovitve »Radničkih Novin« in desetletnica ustanovitve Centralne za delavsko izobrazbo. Obenem pa se bo vršil kongres delavskih kulturnih društev.

»Radničke Novine« so izboren list (tednik), ki so z delavskim gibanjem v Srbiji tesno spojene. Delale so za politični vpliv delavstva in bile več časa najjačji bojovnik in pospeševatelj delavskih svobodnih razrednih strokovnih organizacij. Prav tako važno vlogo imajo v delavskem gibanju še danes.

Srbski sodruzi, ki vabijo delavske organizacije na to proslavo, zro s ponosom na svoje gibanje, s ponosom se ob tej priliki spominjajo sodrugov, ki so duhovno in materijalno podpirali delo »Radničkih Novin« v dolgi dobi.

S sodružno vestjo se pridružuje tej proslavi tudi naš proletarijat, želeč najlepši uspeh proslavi kakor tudi neumornim naporom za delavski tisk in za delavsko kulturo.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ«
MARIBOR

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemlnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.— Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

»Ogenj«, Marlbor, Koroščeva ulica 8

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

50

— V glavi mi je, kakor v mlinu... — je znova zamrmral. — In jezik mi odpoveduje...

— Česa se bojiš? — Jezdi domov!

— Ne maram, naj jih vse skupaj... Včeraj sem Kuzma nabil. Vedno le govori — ničvredni, škodljivi ljudje. Jokal je, stari tepec. Torej z Varvaro ne bo nič? Eh... No, pa sem ga sunil, padel je, se pobil in spet jokal...

Stresal me je mraz, prevzemala me je slabost, — ta razgovor me je dušil kakor mōra v spanju. Prijel sem konja za uzdo in ga oprezno vedel na pot.

Semjon je vprašal:

— Kam greš?

— Kam greš?

— Domov. Zebe me.

— A mene, kam vodiš?

— Tudi tebi je treba iti domov. Kaj bi bolan po polju okrog pohajal! Mogoče si se pa kje napil?

— Ne. Ampak včeraj sem bil okajen. Ti, pusti konja — bom še malo jahal, pusti! Eh, ničesar se ne bojiš, nikogar ne ubogaš...

— Da, — sem si mislil, — ne bojim se, ko bi vedel, da bi te vrag!

— Poslušaj me! — je rekel. — Če hočeš, ti dam denarja! S seboj imam dvainšestdeset rubljev. A? Njegov obupan, momljajoči glas mi je rezal srce.

— Čemu mi bo tvoj denar?

— Za Varvaro! — je pojasnjeval. — Dam ti lahko še več! Denarja, prijatelj, imam...

Molčal sem, peljal konja za uzdo in se oziral po stražniku, — da bi me ne udaril.

— Pusti konja! — je prosil.

Izpustil sem uzdo. Nad glavo sem slišal njegov glas:

— No, pojdi! Nič hudega se ti ne bo zgodilo! Saj sem se samo šalil. Ti si misliš, kaj? Da sem bolan? Prav nič nisem bolan! Zdaj pojdem v mlin, v krčmo, tam je Dunjka, Fekljuška...

Začel je govoriti klafarske besede in zdelo se mi je, da je postal njegov glas krepkejši, jasnejši.

— Z Bogom! Srečno hodi! Mene že zebe. Časa vodke mi bo dobro dela... N-no, krava!

Udaril je konja s petami v boke in je v lahkem diru izginil v temo. Naenkrat pa se je ustavil nekje v bližini.

Obstal sem in čakal; — bo sprožil puško, ali ne? Moje noge so hotele bežati, vleklo so me v stran, v grmovje.

— Vseeno je čas, da odpotuješ! — se je razlegel njegov glas. — Slišiš?

V teh njegovih besedah se ni čutila grožnja.

— Slišim!

Spet se je obregnil na konja in kopita so drobno zapeketala po zmrazli poljski poti.

Da bi se segrel, sem začel teči. Blizu vasi, pri žitnem skladišču, me je čakal Jegor, ves prezebel. Povedal sem mu vse. Surovo je zagodrnjal:

— Da bi le česa ne napravil? Veš kaj — pojdi k Varvari Kirilovni in jo vprašaj, kaj naj to pomeni,

jaz pa — bom šel k njegovemu bratu Ljadovu. Njemu je treba povedati...

— Saj sta skregana!

— Beži, beži, to je samo navidezno! Eh, babe! Čisto odveč so pri našem delu!

Čutil sem se nekoliko prizadetega, ko sem slišal ta njegov prikriti ukor.

— Ti, bratec, — sem rekel, — si že pozabil zgodovino našega osvobodilnega gibanja?

— Ničesar nisem pozabil! Zgodovino so delali v mestih. Tistih žensk — tudi nisem mislil.

Po kratkem premisleku je pa rekel:

— Res, zapletel sem se.

Poprosil sem ga:

— Pridi potem k Varji, ko se vrneš od Ljadova!

— Dobro!

In mahoma — se je moj soimenec razveselil, me sunil z ramo in smehlja je vprašal:

— Torej je rekel, — da te lahko ubije?

— Da, tako je rekel.

— Vidiš hudiča, a? In ti, so se ti hlače tresle?

— Čisto brez tega res ni bilo, prijatelj!

— Da, v takem položaju se ni čuditi!

Spet se me je dotaknil s svojim širokim plečem in je tiho rekel:

— To si si dobro izmislil, da si me povabil k Varji!

— Kaj je na tem posebnega? sem ga začuden vprašal.

— Molči, saj veš!

Šla sva skozi vas, Ljadova hiša je že ostala za nama. Jegor se je naglo okrenil in izginil v noči.

(Dalje prihodnje.)

Naročniki, pozor! v ogledalu

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku za naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

RUŠE

Članski sestanek podružnice Splošne delavske strokovne zveze se bo vršil v soboto, dne 3. septembra ob 17. uri v gostilni Magdič. Poročal bo s. Jakomin.

Kulturna prireditev v Rušah. Po dolgem času smo imeli 21. avgusta rušanci spet priliko obiskati pri nas delavsko kulturno prireditev. Ker je nam rušanom onemogočeno vsako kulturno delovanje, smo povabili »Vzajemnost« iz Maribora, Pobrežja, Tezna in Studenc. Prireditev se je vršila na vrtu gostilne Magdič in je bila večji del posvečena češkoslovaški socialni poeziji od znanih češkoslovaških avtorjev. Ves program je bil dobro sestavljen in izpeljan, kar priča o veliki poštovanosti sodelujočih. K uvodu sporeda je pozdravil vse navzoče v imenu »Vzajemnosti« s. Jos. Petejan, predsednik mariborske podružnice. Orisal je na kratko položaj delovnega ljudstva v Češkoslovaški, pomen delavske kulture in izobrazbe med širokimi plastmi naroda in naloge Del. kult. zveze »Vzajemnosti« pri nas ter vseh poštenih sil za doseg pravičnosti in resnice proti krivicam in lažem. Njegova izvajanja so izvala ogromno navdušenje in odobravanje pri vseh navzočih. Pevski odsek »Vzajemnosti« s Tezna je s predvajanjem delavskih in narodnih pesmi pokazal lep razvoj v svojem kratkem delovanju. Recitacije so bile dobro podane in so prednašalci želi obilo odobravanje. Prav poseben vtis je napravil govorilni zbor »Vzajemnosti« s Pobrežja s Peter Bezručevim »Rudarjem« in odlomkom »Štrajke« iz odrskega dela »Rub a lice« od Voskovca in Wericha. Silno je vplival tudi Tone Seliškarjev »Zagovor«, ki ga je predvajala studenška »Vzajemnost«. Velik interes so pokazali poslušalci za mandolinistični odsek mariborske »Vzajemnosti«. — Vsi udeleženci so se pohvalno izrazili o prireditvi in si želimo, da bi v kratkem spet lahko obiskali slično prireditev. — Na to prireditev so bila povabljeni vsa društva v Rušah. Vabilu so se prav posebno odzvali člani ruškega »Sokola«, kar dokazuje, da imajo razumevanje za kulturno delo. To nas prav posebno veseli in bi želeli, da se večkrat vidimo ob sličnih prilikah. Delavstvo bise pa ob takih prilikah lahko vse odzvalo vabilom, ker so take prireditve v prvi vrsti namenjeni njemu. Poštovanostim članom vseh »Vzajemnosti« pa se tem potom najlepše zahvaljujemo za njih delo in si želimo skorajšnjega svidenja.

Pred 14 dnevi je pri kopanju v Dravi utonil elektrikar Roman Obrč. Imenovani je komaj odslužil svoj kadroški rok in že ga je v domačem kraju doletela smrt. Svojem naše sožalje! žalje!

Za stradajočo deco v Ribnici na Pohorju je naša strokovna organizacija darovala znesek din 200. V teku pa je nabiralna akcija in upamo, da se bode nabrala večja vsota, s katero bomo priskočili na pomoč prizadetim. — Delavstvo opozarjamo in naprošamo, da po svojih močeh daruje za to akcijo, da tako dokazemo solidarnost z delavci, ki so v meznem gibanju.

KOČEVJE

Iz našega kraja se nič ne sliši, kakor da bi nas ne bilo več. Skrajni čas je, da se zopet enkrat oglasimo v našem listu, zlasti sedaj, ko prihaja trikrat tedensko med nas. Seveda vedno dva dni star, saj pravijo, da star kruh bolje tekne. Sedanja ureditev nam prav uga. Lepo je urejena rubrika iz Avstrije, ki je kot nalašč priporočljiva za naše Kočevje, ki so tako navdušeni za fuhrerja. Mislim, ko bi še enkrat poizkusili, kakor v Avstriji, potem bi se mogoče izrekli. Zavedno delavstvo dela vztrajno, kolikor dopušča razmere, seveda nismo tako agilni kakor bi bilo treba. Predvsem smo si privoščili malo razvedrila.

Delavski pravni svetovalec

Zaščita po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov (Hrastnik)

Vprašanje: Nekemu kmetu sem dolžan manjši znesek. Priznana pa mi je bila zaščita kmetov. Ali se radi tega moj dolg kaj zniža?

Odgovor: Vaš dolg se zniža na polovico in ga morate odplačati v 12 enakih letnih obrokih, počenši s novembrom 1936.

Neizpolnjena obljuba (Hrastnik)

Vprašanje: Moj tast je obljubil moji ženi ob poroki, da bo izročil njej celo posestvo. Sedaj pa se je premislil in pravi, da bo dal vsem hčeram enako. Ali lahko zahteva moja žena posestvo v celoti za se?

Odgovor: Samo na podlagi ustne obljube svojega očeta Vaša žena ne bo mogla zahtevati posestva zase, ker se oče lahko vedno premisli in tako obljubo prekliče.

Samovoljno postopanje župnika (Hrastnik)

Vaše vprašanje ni dovolj jasno in Vam zato ne moremo nanj odgovoriti. Popišite stvar še enkrat jasno in natančno.

Stroški cerkvenega pogreba (Liboje)

Vprašanje: Koliko sme župnik računati za cerkveni pogreb in zvonenje?

Odgovor: Župnik se mora držati pri takih računih posebne tarife, ki se ravna po značaju pogreba in po razdalji. Če se Vam zdi, da Vam

S taborom v Ljutomeru niso zadovoljni. »Slovenec« in njegova žlahta prepričujeta javnost, kako mogočen je bil njihov ljudski tabor v Ljutomeru, v nedeljo, dne 27. t. m. Nekdo, ki mu je omogočeno, da vidi tudi za kulise, za katerimi se gospodje prireditelji in voditelji slačijo, razgovarjajo in drug drugemu tožijo, pa nam poroča to-le: Gospodje z udeležbo na ljutomerskem taboru niso zadovoljni. Pričakovani so mnogi več ljudi, pa jih ni bilo. Zlasti pa je neugodno vplivalo zadržanje udeležencev, ki jih ni mogla ogreti nobena še tako vzpodbudna beseda. Dasi so prišli na tabor mnogi naročeni klakerji od zunaj, ki so stali v skupinah, deloma pa pomešani med ljudstvom in so ljudi s suvanjem med rebra in prigojarjanjem silili, da naj vpijejo in ploskajo, je bil rezultat teh prizadevanj ničev. (Iz Maribora na pr. je vozil poseben avtobus v naprej navdušenih udeležencev. Seveda ga ti navdušeni udeleženci niso sami plačali, ampak so segli posamezni gospodje globoko v svoj žep.) Čujejo se tudi tožbe, da stvar z organizacijo »slovenskih fantov« ne napreduje. Ljudje v lastnih vrstah nimajo prav nobenega razumevanja za to, da bi oblekli kopijo heimwehrovske uniforme in opasli rdeči pas.

Razizem v ljubljanski operi. Ravnatelj ljubljanske opere g. Polič je napovedal v »Jutru« program opere za jesensko sezono. Obljubil je ponovitev opere »Ero z onega sveta« — »delo neizčrpne dinamike naše rase« in »nadalje je uprava obvezala za večje število predstav italijanskega tenorja g. Christy Salarija.« Morda bi tudi drama nastavila nekaj Sudetcev?

Kaj hočete še več! Nedeljski »Slovenec« poroča svojim vernim bralcem: »Okrog in okrog države nimamo več nobenega nasprotnika.« Potemtakem se bo v najkrajšem času znatno zmanjšal državni proračun, ker bodo postali nepotrebni izdatki.

Del. kult. društvo »Vzajemnost« je priredilo 17. julija vrtno veselico. Ker nam je popoldan dež pokvaril veselje, smo zvečer prišli na svoj račun in je veselica uspela popolnoma zadovoljivo. — Dne 30. julija je priredila tudi ZRJ istotam vrtno veselico, ki je enako dobro uspela. Na splošno želijo članov ZRJ in »Vzajemnosti« smo priredili 14. avgusta izlet na Sušak. Sklep je bil, da gre okoli 50 soderugov in soderuže na Sušak, okoli 30 pa na proslavo v Maribor. Ker je pa proslava odpadla, smo se vsi skupaj odločili za Sušak. Odpeljali smo se na dveh velikih avtomobilih. Kako vzorna disciplina vlada pri zavrednih proletarcih se pokaže v takih slučajih. Odhod je bil določen za 3. uro jutraj in smo se tudi točno odpeljali, brez najmanjše zamude. Nekaj pa 7. ur smo bili že na Sušaku. Bil je krasen dan, tako da smo se lahko razvedrili, okopali in naveslali. Zvečer smo se v najlepšem razpoloženju vračali nazaj. — Udeležencem.

PTUJ

Dramatični odsek ptujske »Vzajemnosti« je priredil v nedeljo, dne 28. avgusta prav lepo uspeli pešizlet na Pobrežje pri Ptuj. Ob večerih, trikrat tedensko, pa marljivo vadi »Hlapca Jerneja in njegovo pravico«, da bo z njim dostojno počastil spomin 20-letnice smrti našega največjega pisatelja s. Ivana Cankarja. Začeli smo s pobiranjem prispevkov za stradajočo deco delavcev v pohorskih granitolah. Ker je odpomoč nujna, prosimo vse, ki bi hoteli darovati, naj izroče prispevek s. Gabrieli.

STUDENCI PRI MARIBORU

Del. kult. društvo »Vzajemnost« v Studenčih priredi dne 3. septembra ob 8. uri zvečer v dvorani gostilne Mraz Cankarjev večer. Spored: recitacije, igrokazi, godbeni in pevski nastopi. Delavci, delavke, proslavimo z udeležbo spomin 20-letnice smrti našega velikega pisatelja Ivana Cankarja.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

»Vzajemnost« vprizori v soboto, dne 3. septembra t. l. v šolski dvorani na Senovem komedijo v treh dejanjih »Vdova Rošlinka«. Med odmori igra del. godba na pihala. Igra Vam nudi mnogo smeha in razvedrila. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vsi vljudno vabljeni. Odbor.

Promet v Franciji

Za jesensko-zimsko sezono se sestavljajo novi vozni redi. Tudi v časopisu je našlo to delo železniških direktij svoj odmev. Stavilo se je mnogo predlogov za zboljšanje prometa, za uvedbo novih vlakov, posebno lokalnih itd. — Govori se tudi o tem, da bi veljal vsaj tisti vozni red, ki bo končno določen, to se pravi, da bi vlaki res vozili po tistem redu in da bi že prenehale pogoste in dolge zamude. Koliko bo uresničenegega od vseh dobrih nasvetov in želj, bomo videli.

Ob tej priliki bo zanimivo in poučno, če primerjamo naš železniški promet z drugimi deželami, na primer s Francijo. Saj še ljudski pregovor pravi, da besede samo mičejo, dobri vzgledi pa vlečejo.

Francija je preprežena z železniškimi progami kot s pajčevino. Kako gosto je to omrežje, nazorno kaže proga, ki teče proti jugo-zapadu in po kateri gre tudi večina prometa proti našim krajem. Za primer ne bomo jemali velikega Pariza, ker takih vlemest ni in še ne bo pri nas, temveč bomo vzeli Dijon (izgovori: Dižon) z 90.000 prebivalci. Na progi Pariz—Dijon gre skoro ves potniški promet iz Anglije, severne Francije in Pariza proti Sredozemskemu morju, zapadni Švici, proti Indiji in daljnemu vzhodu. Samo majhen odlomek o prihajanju in odhajanju teh vlakov na dijonskem kolodvoru: 23.19 iz Bordeauxa, 23.23 iz Pariza, 23.30 proti Strassbourgu, 23.30 proti Chamoixu, 23.33 iz Pariza, 23.34 iz Nancyja, 23.39 proti Italiji, 23.40 iz Ventimiglie, 23.52 iz Pariza, 23.57 iz Belforta, 0.00 v Pariz, 0.02 iz Pariza itd. Tako na goste se vrste ponoči brzi vlaki. Od 11. ure ponoči do 5.10 jutraj odide in pride na dijonski kolodvor 75 teh vlakov. Vsi ti vlaki morajo v Dijonu menjati lokomotivo, težke stroje za gore z lažjimi za ravnino in obratno. Za to izmenjavo imajo samo 5—6 minut časa. Vse to se mora izvršiti na kolodvoru, ki je stisnjen med mestnimi ulicami in ki ima samo šest odprtih tirov, po katerih vozijo tudi vsi potniški in tovorni vlaki. Ob isti minuti — ob 3.35 ponoči — pride istčasno dva brza vlaka, eden pa odpelje! Kaj bi se zgodilo pri tem prometu z našimi zamudami?

Ker se vlaki tako tesno vrste drug za drugim, je treba preprečiti, da bi se promet osredotočil na določene vlake, posebno na manjše razdalje do 500 km, da ne bi potniki na krajše proge delali gnečo v vlakih na dolge in mednarodne proge. Francozi so računarji kakor malokdo na svetu. Z logaritmičnimi tablicami in vsemi

mogočnimi računskimi pripomočki preračunavajo toliko časa, da rešijo problem na najpametnejši način. Tako so za razne vlake določene razne omejitve in točno navedene v voznem redu, ki ga tuje ježno lista, ker se mu kar mešajo rubrike pred očmi — dokler ga vljuden Francoz ne poduči, kako enostavna je vsa stvar. Navedeno je na pr., da smejo ta in ta vlak neovirano uporabljati potniki I. razreda, potniki II. r. le, če se vozijo ali plačajo na daljavo 600 km, potniki III. r. le na daljavo 800 km. Potem so take-le stvari: iz Pariza v Nancy (353 km) vozi proti večeru najprej vlak s I. in II. r. in se sploh nič ne ustavi vso pot, njemu sledi drugi, ki se ustavlja na večjih postajah, in za tem pelje tretji, ki vozi brez prestanka do Bar-le-Duca (225 km), tam prehití vlak pred njim in se še dvakrat ali trikrat ustavi. Brzovoznega doplačila za take vlake ni.

Kako razumno imajo Francozi urejeni ves potniški promet, se vidi posebno po njihovih lokalnih vlakih. Na progi Pariz—St. Germain (21 km) gre samo med 18.21 do 18.45 štirinajst vlakov! — torej v presledku 1 in tričetrt minute. In spet imaš tu »brze« in »navadne« vlake: Ob 18.21 pelje vlak direktno do zadnje (13.) postaje, ob 18.22 direktno do 8., potem se ustavlja, 18.23 direktno do 4. in se potem ustavlja na posameznih postajah, 18.25 se ustavlja na prvih štirih in potem vozi direktno itd. Na prvi pogled se vam morda zdi to zamotano, v resnici je prav praktično, ker v najkrajšem času, ki je mogoč, prideš, kamor si se nameril.

Osnovno pravilo vsega francoskega prometa je, da pride kolikor mogoče hitro na določen kraj ne samo človek, temveč tudi blago, posebno živila, ki jih tudi prevažajo posebni »brzi« tovorni vlaki z 80 km hitrosti na uro proti Parizu. Pa tudi iz Pariza mora priti blago v najbolj oddaljen kraj v eni noči, najkasneje do poldneva.

Ali bo še kdo rekel, da so francoski službenici malomarni? Ali ne zahteva taka brzina največje točnosti? Kaj je bolj: mnogo salutiranja ali hitro in mirno odpravljanje ljudi in stvari?

Mnogo starih vagonov vidite v Franciji. Švica ima lepše. Francozi dajo malo na to. Glavno je, da vlaki hitro vozijo, da se čim prej rešijo vožnje. In ker hitro vozijo, morajo imeti vozovi dobra peresa. In ta imajo! Da te vsega ne pretrese! Iz istega namena so tudi vozovi III. razreda dobro oblaženi. Ali ni to posne manja vredno?

Socialno zavarovanje junija meseca 1938

Ves letni prirastek vseh zavarovancev OUZD v Ljubljani je znašal v juliju mesecu 1938 3042 zavarovancev več. V celoti je bilo zavarovanih v navedenem mesecu 103.904 zavarovanci.

Zaposlitev je napredovala zlasti v tekstilni (612), v predelavi lesa (364), pri raznih zgradbah in javnih delih (355) itd. Padec zaposlenosti je bilo opaziti v stavbeni stroki (434).

Razno

Zelo občutno povišanje pristojbin za denarne pošiljke. S 1. oktobrom t. l. se bodo znatno zvišale pristojbine za denarne pošiljke s poštami nakaznicami in v čerkovnem prometu. Pristojbine, ki jih je predpisal minister za pošte in telegraf bodo te-le: za pošiljke do 50 din po 1,50, za 50 do 100 din po 2, za 100 do 250 po 3, za 250 do 500 po 4, za 500 do 750 po 5, za 750 do 1000 po 6, za 1000 do 1500 po 7, za 1500 do 2000 po 8, za 2000 do 2500 po 9, za 2500 do 3000 po 9,50, za 3000 do 3500 po 10, za 3500 do 4000 po 10,50, za 4000 do 4500 po 11, za 4500 do 5000 po 11,50. Za čerkovne pošiljke pa bodo veljale naslednje nove takse za pošiljke do 100 din po 0,50, za 100 do 250 po 0,75, za 250 do 500 po 1, za 500 do 1000 po 1,50, za 1000 do 2500 po 2, za 2500 do 5000 po 2,50, za 5000 do 10.000 po 3, za 10.000 do 25.000 po 4, za 25.000 do 50.000 po 5, nad 50.000 po 6 in za vsakih nadaljnjih 100.000 in za sleherni manjši zaključni znesek po 1 din.

Angleški kraljevski par namerava prihodnjo spomlad obiskati Ameriko, kar priča, da postojajo dobre vezi med Anglijo in Ameriko.

Udruženje gledaliških igralcev bo ustanovilo v Beogradu posebno gledališče, kjer bodo nameščeni brezposelni igralci. Brezposelnih je baje 60 prvovrstnih igralcev. Udruženje ima že na razpolago potrebna denarna sredstva, le mestna občina doslej še ni odstopila potrebnega stavbnega prostora.

Parada nemške vojske pred Horthyjem je baje pokazala, da poseduje Nemčija danes armado, ki nič ne zaostaja za ono izpred vojne dobe. Petročlana vojska bo imela 10.000 ljudi.

»Jugoslovanska tiskarna« in »Jugoslovanska knjigarna«, ki tiskata »Slovenca« in vse drugo slovensko JRZ-časopisje, sta se spremenili v trgovsko družbo z omejeno zavezo. Vsi poslovodje, ki jih je sedem, so duhovniki, eden je celo v duševnem pastirstvu. Poslovodje so odgovorni ne samo za trgovsko poslovanje, ampak tudi za to, kar se v njih podjetjih tiska in razpečava.

Bivša Javna kuhinja v Mariboru, Slomškov trg 6

zopet odprta. Nizke cene, prvovrstna hrana! Abonenti se sprejmejo, delavci popusti!

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopisi: »Anos«, Maribor, Orožnova 6.

MALI OGLASI

Naši citateli kupujejo naše ceneje pri naših inzerentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Raab
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

ZALOGA-POPRAVILA
B. DIVJAK
MARIBOR
ZAHTEVAJTE CENIK

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,
šivalne stroje, otroške vozičke popravljajo do- bro in po kulantnih cenah znana tvrdka **JUSTIN GUSTINČIČ, mehaničar delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ulica 14.** Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in pousod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.